

Belang van taal

Rianne van Melik en Jamea Kofi van de Radboud Universiteit doen onderzoek naar openbare bibliotheken als sociale infrastructuur. In deze column bespreken ze om beurten hun belangrijkste bevindingen.

Taal doet ertoe, dat weten we in de bibliotheeksector als geen ander. De bibliotheek is het mekka van letters, woorden en zinnen, en taalbevordering is een van de belangrijkste doelen ervan. Juist in de bibliotheek is het daarom belangrijk om aandacht te hebben voor correcte benamingen.

TEKST: RIANNE VAN MELIK (RIANNE.VANMELIK@RU.NL), GEOGRAFIE, PLANOLOGIE & MILIEU (GPM) RADBOUD UNIVERSITEIT, NIJMEGEN. ZIE OOK TRANSFORMINGLIBRARIES.NET

Iedere woensdagochtend verzamelen enkele peuters, kleuters en hun begeleiders zich in mijn bibliotheek voor het voorleeskwartiertje. Deze activiteit is niet alleen bedoeld voor de kleintjes; ook hun verzorgers kunnen meeluisteren of even de krant lezen, tips uitwisselen of koffiedrinken. De activiteit zelf is al meermaals van naam veranderd. Eerst werd het 'moeder-kind café' genoemd, later 'ouder-kind café', en nu 'speel-en-deel café'. Het zijn immers lang niet altijd moeders die met hun kinderen naar het voorlezen komen, maar ook vaders, grootouders of de oppas.

Als de kleuters en hun begeleiders rond de middag de bibliotheek verlaten, wordt hun plaats ingenomen door een groep van 6 tot 14 ouders. Zij komen voor een activiteit genaamd 'Gast aan tafel', een lunchbijeenkomst waar iedereen welkom is om samen te discussiëren. Soms is er letterlijk een gast aan tafel: dan vertelt een genodigde over een bijzondere hobby of reis, gevolgd door een gezamenlijke discussie over dat thema. De kracht ligt in de kleinschaligheid; het is nadrukkelijk niet bedoeld als lezing maar als gesprek. Deelnemers zijn vooral alleenstaande ouders, soms bezoekers van de nabijgelegen dagopvang. Voor hen biedt het wekelijkse bezoek aan de bibliotheek een moment van afleiding en gezelligheid, om zo de dag te breken. Het belangrijkste doel van deze activiteit is dan ook niet zozeer kennisuitwisseling, maar het verminderen van eenzaamheid. Toch noemen we het geen eenzaamheidslunch, want daar zou waarschijnlijk niemand op afkomen.

Het zijn twee interessante voorbeelden: in het ene geval

doen we erg ons best om een activiteit zo precies mogelijk te definiëren en de naam aan te passen als die de lading niet blijkt te dekken, terwijl in het andere geval bewust gebruik wordt gemaakt van camouflagetaal om het werkelijke doel van de bijeenkomst te verbergen. Soms doe je het eerste, maar had je wellicht beter voor het tweede kunnen kiezen. Zo was de opkomst tijdens het 'speel-en-deel café' opeens veel lager toen er expliciet reclame was gemaakt voor de komst van een opvoeddeskundige. Toeval, of wilde niemand toegeven opvoedhulp nodig te hebben? In een andere vestiging trok het 'Lift je leven'-actieprogramma tijdens de pilot slechts een handjevol deelnemers aan. Kwam dat door een minder geslaagde timing van de cursus midden in de zomer, of zou het misschien met de naamgeving te maken kunnen hebben? Lift je leven benadrukt toch vooral dat er iets te verbeteren valt, alsof je van de bodem moet worden opgeraapt.

En zo zijn er meer benamingen die bij nader inzien vragen oproepen. Is de Boekstartbijeenkomst 'Slimme baby's' nu zo'n goed-gekozen titel? Het wil vast niet suggereren dat domme baby's niet welkom zijn (voor zover je überhaupt al kunt vaststellen hoe slim een baby is), of dat baby's direct slimmer worden door het voorlezen. Immers, zoals bij de activiteitenbeschrijving staat: 'Het geeft overigens niets als je baby slaapt of rondkruipt.' Begrijp me niet verkeerd: ik vind ook dat je niet vroeg genoeg kunt beginnen met het stimuleren van lezen, maar geef de voorkeur aan een neutralere term zoals 'het voorleeskwartiertje'. Benamingen doen er immers toe, en daarom moeten we ze zorgvuldig formuleren.